

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI SUOMEN ILMASTOPANEELISTA

Pääasiallinen sisältö

Ilmastolain (423/2022) nojalla ehdotetaan säädettäväksi uusi valtioneuvoston asetus Suomen ilmastopaneelista. Asetuksella täsmennettäisiin ilmastolain 20 §:n sääntelyä Suomen ilmastopaneelista. Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä Suomen ilmastopaneelin kokoonpanosta, asettamisesta, toiminnasta, jäsenen toimikaudesta sekä palkkioista.

Asetuksen mukaan Suomen ilmastopaneelissa olisi puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä enintään kaksitoista muuta jäsentä. Ilmastopaneelissa olisi oltava korkeatasoista ja monialaista tieteellistä asiantuntemusta tieteenaloilta, joilla tutkitaan ilmastomuutoksen hillintään ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen läheisesti liittyviä sektoreita ja ilmiöitä.

Asetuksessa säädettäisiin, että ympäristöministeriö pyytää ehdotuksia Suomen ilmastopaneelin jäseniksi yliopistoilta, valtion tutkimuslaitoksilta sekä ilmastopaneelin tehtävien kannalta keskeisiltä ammattikorkeakouluilta. Asetuksen mukaan Suomen ilmastopaneelin työtä tukisi tiedesihteeristö.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Uusi ilmastolaki tuli voimaan 1.7.2022. Suomen ilmastopaneeli on toiminut vuodesta 2011, ja vuonna 2015 siitä säädettiin ensimmäistä kertaa ilmastolaissa. Ilmastopaneelin toiminnasta säädettäisiin ensimmäistä kertaa asetuksen tasolla uuden ilmastolain nojalla.

Ilmastolain mukaan Suomen ilmastopaneeli on riippumaton tieteellinen asiantuntijaelin. Ilmastolain 20 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto asettaa ilmastopaneelin neljän vuoden määräajaksi kerrallaan. Ilmastopaneelissa tulee olla edustus eri tieteenaloilta.

Ilmastopaneelin tehtävänä on ilmastolain 20 §:n 2 momentin mukaan tuottaa, koostaa ja eritellä tieteellistä tietoa ja tunnistaa tietotarpeita ilmastomuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta ilmastopolitiikan suunnittelua, toimeenpanoa, seuranta ja päätöksentekoa varten. Näitä tehtäviä varten ilmastopaneeli antaa lausuntoja ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvistä ilmastopolitiikan asiakirjoista. Ilmastopaneeli voi lain mukaan tuottaa myös muita selvityksiä ja materiaaleja, joista se viestii tarpeen mukaan yleisölle ja päätöksentekijöille. Ilmastopaneelin jäsenille voidaan maksaa tehtävän hoitamisesta kohtuullinen palkkio.

Ilmastolain 20 §:n 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmastopaneelin tehtävistä, kokoonpanosta ja muista ilmastopaneelin toimintaa koskevista menettelyistä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuus kattaa myös ilmastopaneelin jäsenten valinnan, toimikauden ja palkkiot.

Suomen ilmastopaneelia koskevan ilmastolain 20 §:n 3 momenttiin sisältyvän asetuksenantovaltuuden nojalla ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus Suomen ilmastopaneelista. Ilmastolaissa ei säädetä yksityiskohtaisesti esimerkiksi ilmastopaneelin kokoonpanosta taikka jäsenten valinnasta tai heidän toimikausistaan, joten sääntelyn täydentäminen valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoituksenmukaista ja lisäksi läpinäkyvyyttä. Monet ilmastopaneeliin liittyvät toimintatavat ovat nykyisellään vakiintuneiden käytäntöjen varassa.

2 Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Suomen ilmastopaneelia on kuultu valmistelun aikana. Ympäristöministeriö järjesti 14.6.2022 kuulemis-tilaisuuden Suomen ilmastopaneelin jäsenille.

Ilmastolain kokonaisuudistuksen yhteydessä saatu Suomen ilmastopaneeliin liittyvä lausuntopalaute on ollut tukena asetuksen valmistelussa.

Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella 28.10.-9.12.2022. Ympäristöministeriö pyysi lausuntoa yhteensä 62 eri taholta. Lausunnon antoi yhteensä 14 tahoa. Lausunnoista on laadittu yhteenveto, joka julkaistiin 11.1.2023.

Asetusluonnos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Tämän asetuksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM016:00/2022> tunnuksella YM016:00/2022.

3 Nykytila ja sen arviointi

Tausta

Suomen ilmastopaneelin perustamista esitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2009 ilmasto- ja energiapoliittisessa tulevaisuusselonteossa, jonka jälkeen ilmastopaneelin asettaminen kirjattiin pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan. Ympäristöministeriö asetti ilmastopaneelin sen ensimmäiselle kaksivuotiskaudelle joulukuussa 2011. Ilmastopaneelista säädettiin ensimmäistä kertaa lain tasolla vuoden 2015 ilmastolaissa (609/2015), paneelin toisen kaksivuotiskauden aikana. Vuonna 2022 annetussa uudessa ilmastolaissa tarkennettiin ilmastopaneelia koskevaa sääntelyä.

Ilmastonmuutokseen liittyvät kansalliset asiantuntijapaneelit ovat yleisiä Euroopassa. Esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Saksassa ja Alankomaissa on toimielimiä, jotka tarjoavat tieteellistä tietoa ilmastonmuutokseen liittyvän päätöksenteon tueksi. Myös Euroopan Unionilla on oma tieteellinen asiantuntijaelin ilmastonmuutoksen alalla. Lisäksi on kansainvälisesti toimiva YK:n alainen hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC).

Ilmastopaneelin tehtävät

Ilmastolain 20 §:n 2 momentissa säädetään yksityiskohtaisesti Suomen ilmastopaneelin tehtävistä. Uudessa ilmastolaissa säädetään ilmastopaneelin tehtävistä seuraavasti: ”Ilmastopaneelin tehtävänä on tuottaa, koostaa ja eritellä tieteellistä tietoa ja tunnistaa tietotarpeita ilmastomuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta ilmastopolitiikan suunnittelua, toimeenpanoa, seuranta ja päätöksentekoa varten. Näitä tehtäviä varten ilmastopaneeli antaa lausuntoja ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvistä ilmastopolitiikan asiakirjoista. Ilmastopaneeli voi tuottaa myös muita selvityksiä ja materiaaleja, joista se viestii tarpeen mukaan yleisölle ja päätöksentekijöille.”. Ilmastolain uudistamisen yhteydessä vuonna 2022 paneelin tehtäviin lisättiin uuden tiedon tuottaminen, jotta ilmastopaneelin tehtävät kuvattaisiin mahdollisimman selkeästi ja nykytilaa vastaavasti. Verrattuna vuoden 2015 ilmastolakiin vuonna 2022 voimaan tulleeseen ilmastolakiin lisättiin myös tietotarpeiden tunnistaminen ilmastopaneelin tehtäväksi. Lain perusteluiden mukaisesti ilmastopaneeli voi halutessaan tehdä myös selvityksiä esimerkiksi eduskunnan valiokunnille annettavien lausuntojen taustaksi (HE 27/2022 vp, s. 72).

Täyttääkseen ilmastolaissa säädetyt tehtävänsä ilmastopaneeli toteuttaa ilmastopolitiikkaan liittyviä tutkimus- ja selvityshankkeita sekä antaa ilmastopolitiikkaan liittyviä lausuntoja. Toimikaudella 2016-2019 ilmastopaneeli toteutti tai käynnisti 21 hanketta. Paneeli antoi kyseisen toimikauden aikana 20 lausuntoa muun muassa ilmastopolitiikan suunnitelmista sekä kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Vuoden 2022 loppuun mennessä ilmastopaneeli on kuluvana toimikautena antanut noin 120 lausuntoa sekä toteuttanut tai käynnistänyt 15 hanketta.

Ilmastolain 8 §:n perusteluissa viitataan Suomen ilmastopaneeliin. Lain 8 §:n 1 momentin mukaan ilmastomuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevat tavoitteet ja toimet on asetettava ilmastopolitiikan suunnitelmissa ajantasaisen tieteellisen tiedon perusteella. Lain perusteluissa tarkennetaan, että ajantasainen tieteellinen tieto tarkoittaisi esimerkiksi viime vuosien aikana julkaistuja kansallisia ja kansainvälisiä tieteellisiä artikkeleita ja tutkimushankkeiden julkaisuja. Ajantasaista ilmastomuutoksen etenemistä koskevaa tieteellistä tietoa tuottavat ja koostavat esimerkiksi hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli (IPCC) sekä lain 20 §:ssä tarkoitettu Suomen ilmastopaneeli (HE 27/2022 vp, s. 60).

Suomen ilmastopaneelin tehtävistä säädetään yksityiskohtaisesti ilmastolaissa. Ei ole havaittu tarvetta täsmentää tehtäviä koskevaa sääntelyä valtioneuvoston asetuksella.

Kokoonpano

Ilmastopaneelin jäsenmäärästä ei säädetä ilmastolaissa. Paneelin koko on kuitenkin vakiintunut noin 15 jäseneen. Ilmastopaneelin jäsenillä ei ole ollut varajäseniä. Ilmastopaneelin puheenjohtaja on nimetty paneelin asettamisen yhteydessä ja asettamisen jälkeen ilmastopaneeli on valinnut keskuudestaan kaksi varapuheenjohtajaa. Yksittäisen jäsenen toimikausien lukumäärää ei ole käytännössä rajoitettu, ja ilmastopaneelin jäsen on saattanut toimia paneelissa esimerkiksi kaksi tai kolme peräkkäistä kautta. On nähty tarkoituksenmukaisena, että sama jäsen voi toimia paneelissa pidempään kuin yhden toimikauden, sillä se tukee paneelin työn jatkuvuutta. Toisaalta toiminnan hyväksyttävyyden kannalta paneelin kokoonpanon olisi tarkoituksenmukaista uudistua

riittävän usein. Paneelin asettamisessa on huomioitava naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) vaatimukset naisten ja miesten edustuksesta julkisen hallinnon toimielimissä.

Ilmastolain 20 §:n 1 momentissa säädetään, että ilmastopaneelissa tulee olla edustus eri tieteenaloilta. Ilmastolain perusteluissa mainitaan luonnontieteet, yhteiskuntatieteet ja yleisesti ne tieteenalat, joissa tutkitaan ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen läheisesti liittyviä sektoreita kuten liikennettä, rakentamista, energiaa ja maa- ja metsätaloutta sekä maankäyttöä tällaisina tieteenaloina. Perusteluiden mukaan paneelia asetettaessa on lisäksi kiinnitettävä huomiota siihen, että eri tieteenalojen edustus on tasapainossa. Ilmastopaneelin jäseniksi sopivia henkilöitä ovat perusteluiden mukaan usein akateemisissa tehtävissä toimivat tai toimineet henkilöt, joilla on tieteellistä asiantuntemusta ilmastopaneelin tehtävänalalta ja jotka noudattavat yleisiä tieteen etiikan periaatteita muun muassa sidonnaisuuksien avoimuudesta (HE 27/2022 vp, s. 72).

Ilmastopaneelin jäsenet ovat käytännössä edustaneet laajasti ilmastopoliittikkaan liittyviä eri tieteenaloja ja sektoreita. Vuonna 2019 julkaistussa arviointiraportissa ”Suomen ilmastopaneelin ensimmäisen ilmastolain mukaisen toimikauden arviointi” (Ympäristöministeriön julkaisusarja 2019:20) esitettyjen haastattelu- ja kyselytulosten mukaan paneelin asiantuntemus ilmastonmuutoksen hillinnässä on ollut kattavaa, mutta osaamista ilmastonmuutokseen sopeutumisessa voisi vahvistaa. Sitten sopeutumiseen liittyvää osaamista on vahvistettu ilmastopaneelissa. Lisäksi arviointiraportin tuloksissa esitettiin, että erityisesti energiateknologia ja –politiikkaan liittyvää osaamista voisi vahvistaa ilmastopaneelissa. Myös tästä osa-alueesta on sitten ollut osaamista ilmastopaneelissa.

Ilmastopaneelin jäsenmäärä ja tieteenalojen edustus ovat keskeisiä kysymyksiä ilmastopaneelin kokoonpanossa, joten asiasta olisi tarpeellista säätää tarkemmin.

Ilmastopaneelin asettaminen

Ilmastopaneelin asettamisesta ja toimikaudesta säädetään ilmastolain 20 §:ssä. Säännöksen 1 momentissa säädetään, että valtioneuvosto asettaa Suomen ilmastopaneelin neljän vuoden määräajaksi kerrallaan. Lain perusteluiden mukaan ympäristöministeriö valmistelee yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa esityksen ilmastopaneelin asettamisesta (HE 27/2022 vp, s. 72).

Käytännössä esitys on valmisteltu yliopistojen ja tutkimuslaitosten ehdokasasettelun pohjalta. Yliopistot ja valtion tutkimuslaitokset ovat voineet ehdottaa yhtä tai useampaa oman organisaationsa edustajaa ilmastopaneelin jäseneksi. Ilmastopaneelin asettamisen yhteydessä vuonna 2020 pyydettiin ensimmäistä kertaa ehdokkaita ammattikorkeakouluista, sillä niissä toimii asiantuntijoita, joilla voi olla ilmastopaneelin kokoonpanon kannalta tarpeellista osaamista. Ilmastopaneeliin ei ole kuitenkaan toistaiseksi esitetty henkilöä, jonka taustaorganisaatio olisi ollut ammattikorkeakoulu.

Ehdotuksissa on voitu ilmoittaa myös ehdokkaan halukkuudesta toimia paneelin puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana sekä organisaation valmiudesta ottaa vastaan ilmastopaneelia tukeva tiedesihteeristö. Paneelissa ei ole ollut kiintiöitä eri organisaatioille. Jäsenen erotessa ilmastopaneelistä kesken toimikauden, vapautuneelle paikalle

on voitu esittää uutta jäsentä mistä vain organisaatiosta. Jäsenen erotessa kesken toimikauden ympäristöministeriö on julkaissut hakukuulutuksen samaan tapaan kuin koko ilmastopaneelin kokoonpanon valmistelun yhteydessä.

Ilmastopaneelin toiminta

Suomen ilmastopaneelin työtä on tukenut tiedesihteeristö, johon ovat kuuluneet muutama tiedesihteeri sekä koordinaattori. Tiedesihteeristö on toiminut paneelin puheenjohtajan taustaorganisaation yhteydessä. Tiedesihteerit ja koordinaattori ovat olleet työsuhteessa kyseiseen organisaatioon. Tiedesihteeristö avustaa paneelin puheenjohtajistoa, on tukena lausuntojen valmistelussa, hoitaa ilmastopaneelin viestintää sekä vastaa muista ilmastopaneelin toimintaan liittyvistä käytännön järjestelyistä. Aikaisemmillä toimikausilla paneelin viestintää ovat hoitaneet ympäristöministeriön tilauksesta viestintätoimistot. Tiedesihteeristö on tuonut jatkuvuutta ilmastopaneelin toimintaan, minkä merkitys korostuu muun muassa ilmastopaneelin toimikauden alussa. Tiedesihteeristöä ei säädetä ilmastolaissa.

Ympäristöministeriössä toimii ilmastopaneelin pääsihteeri, joka tukee paneelin hankkeita sekä ilmastopaneelin puheenjohtajistoa. Pääsihteeri on valmistellut valtioneuvostuspäätökset ja rahoituspäätökset sekä valvonut valtioneuvostusten ja rahoituksen käyttöä. Valtioneuvoston kansliasta, oikeusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä on puolestaan nimetty ilmastopaneeliin yhdyshenkilöt, jotka osallistuvat paneelin kokouksiin ja toimivat ministeriönsä yhteyshenkilönä ilmastopaneelin suuntaan. Ilmastopaneelin pääsihteeri on käytännössä toiminut ympäristöministeriön yhdyshenkilönä. Pääsihteeristä tai yhdyshenkilöistä ei säädetä ilmastolaissa.

Palkkiot ja budjetti

Ilmastolain 20 §:n 2 momentissa säädetään, että Suomen ilmastopaneelin jäsenelle voidaan maksaa tehtävän hoitamisesta kohtuullinen palkkio. Lain perusteluiden mukaan palkkio voisi olla esimerkiksi vuosikohtainen (HE 27/2022 vp, s. 73). Vuonna 2020 alkaneen toimikauden alusta ilmastopaneelin jäsenille on maksettu vuosipalkkio luottamustoimen hoitamisesta. Puheenjohtajan vuosipalkkio on ollut 10 000 euroa, varapuheenjohtajan 7 000 euroa ja paneelin jäsenen 5 000 euroa. Palkkioista tehtiin ympäristöministeriön päätös ilmastopaneelin toimikauden alussa.

Toimikaudella 2020-2023 ilmastopaneelilla on 750 000 euron vuosibudjetti, joka kattaa jäsenten vuosipalkkiot, tiedesihteeristön kulut, hankkeet sekä muut kulut kuten kokouskustannukset. Ilmastopaneelin hankkeet rahoitetaan pääosin valtioneuvostuksella valtioneuvostuksen myöntämisestä Suomen ilmastopaneelin tehtävien täyttämiseksi annetun asetuksen (684/2020) nojalla. Asetus on annettu valtioneuvostuslain (688/2001) 8 §:n nojalla.

4 Keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin kokoonpanosta, asettamisesta ja toiminnasta sekä jäsenen toimikaudesta ja palkkioista. Ilmastopanee-

liin liittyvän sääntelyn tarkentaminen valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoituksenmukaista ja lisäisi ilmastopaneelin toiminnan läpinäkyvyyttä. Suomen ilmastopaneelin kokoonpanoon ja toimintaan liittyvät käytännöt ovat monelta osin vakiintuneet, ja asetus noudattelisi pitkälti vallitsevia käytäntöjä.

Asetuksessa säädettäisiin, että Suomen ilmastopaneelissa on puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä enintään kaksitoista muuta jäsentä. Säännös vastaisi nykytilaa, sillä kuluvalle kaudella ilmastopaneelissa on 15 jäsentä, joista yksi toimii puheenjohtajana ja kaksi varapuheenjohtajina. Asetuksen mukaan ilmastopaneelissa olisi oltava korkeatasoista ja monialaista tieteellistä asiantuntemusta tieteenaloilta, joissa tutkitaan ilmastomuutoksen hillintään ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen läheisesti liittyviä sektoreita ja ilmiöitä.

Ympäristöministeriön olisi pyydettävä ehdotuksia Suomen ilmastopaneelin jäseniksi yliopistoilta, valtion tutkimuslaitoksilta sekä ilmastopaneelin tehtävien kannalta keskeisiltä ammattikorkeakouluilta. Valtioneuvosto asettaisi ilmastopaneelin puheenjohtajan ja muut jäsenet ympäristöministeriön esityksestä. Ilmastopaneeli valitsisi keskuudestaan kaksi varapuheenjohtajaa.

Suomen ilmastopaneelin työtä tukisi tiedesihteeristö. Asetuksella rajoitettaisiin jatkossa jäsenen peräkkäisten toimikausien lukumäärää niin, että jäsenenä voisi toimia korkeintaan kaksi toimikautta peräkkäin. Jäsenenä voisi kuitenkin toimia kolme toimikautta peräkkäin, jos kolmantena toimikautena toimii ilmastopaneelin puheenjohtajana. Puheenjohtajana voisi kuitenkin toimia korkeintaan kaksi toimikautta peräkkäin.

5 Pääasialliset vaikutukset

Suomen ilmastopaneelia koskevan ilmastolain 20 §:ään liittyviä vaikutuksia on arvioitu ilmastolain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Asetuksesta koituisi vain rajallisesti vaikutuksia, sillä asetukseen sisältyvät säännökset vastaisivat monelta osin ilmastopaneelin nykykäytäntöjä. Asetuksen säännöksistä johtuvat vaikutukset liittyisivät pitkälti siihen, että ennakoitavuus ja läpinäkyvyys paneelin toiminnassa paranevat. Sääntelyn tarkentaminen liittyen ilmastopaneelin kokoonpanoon ja asettamiseen parantaa ennakoitavuutta kokoonpanon valmisteluun osallistuvien ministeriöiden ja jäsen ehdotuksia antavien tahojen näkökulmasta.

Asetuksen 4 §:stä kohdistuisi jonkin verran vaikutuksia Suomen ilmastopaneeliin ja sen jäseniin. Jäsenen toimittua paneelissa kaksi kautta hän ei voisi hakea enää jatkokaudelle, ellei hae puheenjohtajan tehtävää. Säännös kannustaisi todennäköisesti kokeneita jäseniä hakemaan puheenjohtajan tehtävää. Säännös edistäisi samalla vaihtuvuutta paneelin kokoonpanossa kuitenkin rajoittamatta kohtuuttomasti jäsenten toimikausia. Paneelin toiminnan jatkuvuutta takaisi osaltaan myös tiedesihteeristö, josta säädettäisiin asetuksen 3 §:n 2 momentissa.

6 Lausuntopalaute

Lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti tai neutraalisti asetusluonnokseen. Kriittisiä huomioita herätti erityisesti kokoonpanoon liittyvä tieteenalojen luettelo. Lausunnonantajien mukaan tulevaisuuden osaamistarpeita ei välttämättä osata ennustaa, ja

siksi suppea luettelo sopii huonosti asetukseen. Jäsenten ja puheenjohtajan toimikausien rajaamiseen liittyen tuli myös kommentteja usealta lausunnonantajalta. Teknisinä kysymyksinä erityisesti palkkioita koskeva sääntely ja etäkokousten päätösvaltaisuu- den turvaaminen herättivät huomioita.

Lausuntokierroksella saadun palautteen johdosta asetusluonnosta ja perustelumuis- tiota on täsmennetty. Kokoonpanoa koskevaan 1 §:ään sisältynyt tieteenalojen luettelo on poistettu ja kokoonpanoa koskevat vaatimukset on täsmennetty. Etäkokousten mah- dollistamiseksi 3 §:ää on muokattu niin, että läsnä olemisen sijasta säädettäisiin pää- töksentekoon osallistumisesta. Lisäksi puheenjohtajan toimikausien enimmäismäärää on täsmennetty 4 §:ssä. Lausuntopalautteen myötä palkkioiden tasoista säädettäisiin 5 §:ssä.

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin kokoonpanosta. Il- mastolain 20 §:n 1 momentissa säädetään, että ilmastopaneelissa tulee olla edustus eri tieteenaloilta. Asetuksen 1 §:ssä täsmennettäisiin kokoonpanoon liittyviä vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomen ilmastopaneelissa olisi puheenjohtaja, kaksi va- rapuheenjohtajaa sekä enintään kaksitoista muuta jäsentä. Puheenjohtajan ja varapu- heenjohtajien olisi oltava palvelussuhteessa yliopistoon tai valtion tutkimuslaitokseen. Palvelussuhteella tarkoitettaisiin joko virka- tai työsuhdetta. Säännöksen taustalla on käytäntö siitä, että ilmastopaneelin tiedesihteeristö on toiminut puheenjohtajan orga- nisaation alaisuudessa. Puheenjohtajistossa ei olisi tarkoituksenmukaista tästä syystä olla esimerkiksi apurahatutkijoita, sillä heillä ei välttämättä ole tiivistä tai pysyvää suh- detta organisaatioonsa. Suomen ilmastopaneelilla ei ole esimerkiksi omia tiloja, minkä johdosta tiedesihteeristö on toiminut puheenjohtajan organisaation yhteydessä. Tiede- sihteeristö voisi toimia myös ilmastopaneelin varapuheenjohtajan organisaation yhtey- dessä.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmastopaneelissa olisi oltava korkeatasoista ja monia- laista tieteellistä asiantuntemusta tieteenaloilta, joilla tutkitaan ilmastonmuutoksen hil- lintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen läheisesti liittyviä sektoreita ja ilmiöitä. Tällaisia sektoreita olisivat esimerkiksi liikenne, rakentaminen, energia, maa- ja met- säätalous sekä maankäyttö. Korkeatasoisella tieteellisellä asiantuntemuksella tarkoitet- taisiin, että jäsen on ansioitunut omalla alallaan esimerkiksi suorittamalla tohtorin tut- kinnon ja julkaissut korkeatasoista tieteellistä tutkimusta esimerkiksi viime viiden vuoden aikana. Ilmastopaneelin kokoonpanossa olisi tärkeää pyrkiä eri tieteenalojen tasapainoiseen edustukseen sekä moninäkökulmaisuuuteen. Sekä ilmastonmuutoksen hillinnästä että ilmastonmuutokseen sopeutumisesta olisi tarkoituksenmukaista olla laajaa osaamista ilmastopaneelissa.

2 §. Asettaminen. Pykälässä säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin asettamiseen liitty- västä menettelystä. Ilmastolain 20 §:n 1 momentissa säädetään, että valtioneuvosto asettaa Suomen ilmastopaneelin neljän vuoden määräajaksi kerrallaan. Asetuksen 2 §:ssä täsmennettäisiin ilmastopaneelin asettamista koskevaa menettelyä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ympäristöministeriö pyytää ehdotuksia Suomen ilmastopaneelin jäseniksi yliopistoilta, valtion tutkimuslaitoksilta sekä ilmastopaneelin tehtävien kannalta keskeisiltä ammattikorkeakouluilta. Käytännössä ympäristöministeriö pyytäisi kyseisiä tahoja ehdottamaan yhtä tai useampaa jäsentä Suomen ilmastopaneeliin. Pyyntökirjeessä ympäristöministeriön olisi tarkoituksenmukaista pyytää tahoja ilmoittamaan jäsen ehdokkaan mahdollisesta halukkuudesta toimia puheenjohtajan tehtävässä, jotta puheenjohtajaa voitaisiin esittää asettamisen yhteydessä. Keskeisiä ammattikorkeakouluja olisivat ne ammattikorkeakoulut, joissa harjoitetaan sellaista tutkimustoimintaa, joka kytkeytyy ilmastonmuutoksen hillintään tai ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Jäsenyys ilmastopaneelissa olisi käytännössä henkilökohmainen. Jäsenen luopuessa tehtävästä kesken toimikauden uutta jäsentä voitaisiin esittää riippumatta siitä, mitä organisaatiota luopuva jäsen on edustanut.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto asettaisi ilmastopaneelin puheenjohtajan ja muut jäsenet ympäristöministeriön esityksestä.

3 §. Toiminta. Pykälässä säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin toimintaan liittyvistä käytännöistä.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomen ilmastopaneeli valitsisi keskuudestaan kaksi varapuheenjohtajaa. Ilmastopaneeli olisi päätösvaltainen, kun päätöksentekoon osallistuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet muista jäsenistä. Jos Suomen ilmastopaneelissa olisi esimerkiksi 15 jäsentä mukaan lukien puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, tarkoittaisi tämä, että kokoukseen olisi osallistuttava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään seitsemän jäsentä.

Pykälän 2 momentin mukaan Suomen ilmastopaneelin työtä tukisi tiedesihteeristö. Käytännössä tiedesihteeristö tukisi erityisesti puheenjohtajistoa sen työssä. Tiedesihteeristö voisi olla tukena esimerkiksi ilmastopaneelin lausuntojen valmistelussa ja viestinnässä. Ilmastopaneelin puheenjohtajiston olisi tarkoituksenmukaista valita tiedesihteeristöön kuuluvat henkilöt.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö nimeäisivät kukin ilmastopaneeliin yhdys henkilön. Ympäristöministeriön yhdys henkilönä voisi jatkossakin toimia ilmastopaneelin pääsihteeri.

4 §. Jäsenen toimikausi. Pykälässä säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin jäsenen toimikaudesta. Säännöksen mukaan Suomen ilmastopaneelin jäsenenä voisi toimia korkeintaan kaksi toimikautta peräkkäin. Kaksi toimikautta ilmastopaneelin jäsenenä toiminut henkilö voitaisiin valita ilmastopaneelin jäseneksi jälleen yhden toimikauden tauon jälkeen. Jäsenenä voisi kuitenkin toimia kolme toimikautta peräkkäin, jos kolmantena toimikautena toimii ilmastopaneelin puheenjohtajana. Puheenjohtajana voisi kuitenkin toimia korkeintaan kaksi toimikautta peräkkäin. Käytännössä olisi mahdollista toimia paneelin puheenjohtajana ensimmäisenä tai toisena toimikautenaan, ja jatkaa puheenjohtajan tehtävässä kolmannella toimikaudella.

5 §. Palkkiot. Pykälässä säädettäisiin Suomen ilmastopaneelin jäsenelle maksettavasta palkkiosta. Suomen ilmastopaneelin jäsenelle maksettaisiin vuosipalkkio. Puheenjohtajan palkkio olisi 10 000 euroa, varapuheenjohtajan 7 000 euroa ja jäsenen 5 000 euroa. Palkkiot vastaisivat ilmastopaneelin jäsenten nykyisiä vuosipalkkioita.

Säännöksen ohella sovelletaan valtionavustuksen myöntämisestä Suomen ilmastopaneelin tehtävien täyttämiseksi annettua asetusta (684/2020).

6 §. Voimaantulo. Tämä asetus olisi tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2023.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2023.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Suomen ilmastopaneelista.